

Regeringskansliet,
Näringsdepartementet
Enheten för Marknad och Regelverk på
Transportområdet

Utkast till lagrådsremissen Vägtrafikdatalag

Datainspektionen har granskat utkastet till lagrådsremissen huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter. Yttrandet är begränsat till mer övergripande frågor och frågor av väsentlig betydelse för den enskildes personliga integritet.

Sammanfattning

Vägtrafikregistret innehåller en stor mängd uppgifter, bl.a. känsliga personuppgifter men även andra integritetskänsliga personuppgifter, om ett stort antal personer. Databasen hör därför, enligt Datainspektionen, till de uppgiftssamlingar som enligt regeringsformen kräver lagform. Datainspektionen välkomnar förslaget att detta regleras i en egen lag.

För att de krav som framgår av dataskyddsförordningen och regeringsformen ska uppnås krävs att regleringen är utformad så att den säkerställer att intrånget i den personliga integriteten är proportionell i förhållande till vad som ska uppnås med behandlingen. För att utforma en sådan reglering måste lagstiftaren bedöma om behandlingen är nödvändig utifrån de avsedda ändamålen med behandlingen och om det finns alternativ som är mindre integritetskänsliga. Intrånget måste mötas av integritetshöjande bestämmelser till förmån för den enskilde vars uppgifter behandlas. Det är lagstiftarens uppgift, enligt regeringsformen, att säkerställa att denna proportionalitet uppnås. Datainspektionen kan konstatera att det i utkastet till lagrådsremissen finns förslag på reglering gällande skyddsåtgärder, men att de i huvudsak utgör upplysningsbestämmelser som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen föreskriver kan reglera skyddande åtgärder. Lagstiftaren ger inte det skydd som kan krävas på grund av den omfattande behandling av personuppgifter som regleringen avser.

Datainspektionen kan därför inte tillstyrka förslaget i dess nuvarande utformning.

Dataskyddsförordningens betydelse i sammanhanget

Den 27 april 2016 utfärdades Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan kallad dataskyddsförordningen. Dataskyddsförordningen kommer från och med den 25 maj 2018 att ersätta dataskyddsdirektivet och utgöra den generella regleringen av personuppgiftshandling inom EU.

Till skillnad från dataskyddsdirektivet är dataskyddsförordningen direkt tillämplig i varje medlemsstat, men innehåller trots detta många bestämmelser som förutsätter eller tillåter kompletterande nationella bestämmelser. Kompletterande bestämmelser i nationell rätt måste dock vara förenliga med dataskyddsförordningen. Vid normkonflikter mellan förordningens bestämmelser och nationell rätt har förordningen företräde i enlighet med principen om EU-rättens företräde.

Datainspektionen vill framhålla vikten av att nationell lagstiftning som införs som komplement till dataskyddsförordningen är tydlig och precis och proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. Som framgår av artiklarna 6.2 och 6.3 i dataskyddsförordningen kan den nationella rätten, såvitt avser vissa av de EU-rättsliga grunderna för behandling av personuppgifter, innehålla särskilda bestämmelser för att anpassa tillämpningen av förordningen. Det är också viktigt att de nationella författningar som införs med anledning av dataskyddsförordningen är enhetliga i struktur och begreppsanvändning och att de följer förordningens terminologi.

De nationella författningar som införs kommer att vara subsidiära till dataskyddsförordningen, till skillnad från befintliga registerförfattningar som gäller före personuppgiftslagen (1998:204). Det är därför inte möjligt att utgå ifrån hur dagens nationella registerförfattningar är utformade, utan all reglering måste anpassas till dataskyddsförordningen. Annars riskerar förslagen att omfatta mer än vad dataskyddsförordningen tillåter. Det kan dessutom bli otydligt vad som reglerar vad. Av skäl 8 i dataskyddsförordningen framgår att medlemsstaterna får införliva delar av dataskyddsförordningen i nationell rätt i den utsträckning det är nödvändigt för samstämmigheten och för att göra de nationella bestämmelserna begripliga. Det är dock viktigt att det tydligt framgår när en bestämmelse

endast utgör en sådan återgivning av en bestämmelse i dataskyddsförordningen och att förordningstexten inte förändras.

6. Nya lagar om behandling av personuppgifter i Transportstyrelsens verksamhet på vägtrafikområdet och om registrering av fordon

Datainspektionen vill inledningsvis framföra att myndigheten är positiv till förslaget att den nuvarande lagen (2001:558) om vägtrafikregister ska ersättas av två nya lagar eftersom regelverket härigenom får en tydligare struktur.

Som framgår i utkastet till lagrådsremissen innehåller vägtrafikregistret en stor mängd uppgifter av olika slag om ett stort antal personer samlade i ett centralt register. Det innefattar också behandling av känsliga personuppgifter som hälsa, men även andra integritetskänsliga personuppgifter om exempelvis lagöverträdelser. Behandlingen sker utan att samtycken inhämtas från dem som berörs. Uppgifterna är tillgängliga för sökning och en stor del av dem är även föremål för direktåtkomst.

Enligt 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen är var och en gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten som sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Dessa rättigheter får begränsas genom lag (2 kap. 20 §), men endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett begränsningen (2 kap. 21 §).

Av förarbetena framgår att regleringen innebär – med några få undantag – att inskränkningar i integritetsskyddet bara kan ske i lag. Det ställs också krav på att begränsningarna ska vara nödvändiga för att tillgodose ett ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle. Begränsningarna får inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som föranlett begränsningarna och inte heller sträcka sig så långt att de utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen. Som kommittén påpekar är en följd av denna reglering bl.a. att lagstiftaren tvingas att tydligt redovisa vilka avvägningar som gjorts vid proportionalitetsbedömningen. Detta kan förväntas öka förutsättningarna för att avvägningarna i fråga om integritetsintrånget blir mer ingående belysta och att de presenteras på ett sådant sätt att kvaliteten i lagstiftningen höjs ytterligare. (Se prop. 2009/10:80 s. 176 f.)

I utkastet till lagrådsremissen konstateras att personuppgiftsbehandlingen på vägtrafikområdet – åtminstone delvis – numera kan falla inom det grundlagsskyddade området och ska regleras i lag för att vara tillåten. Som

exempel på regler som bör ges lagform anges regler om ändamål med behandlingen, personuppgiftsansvar, behandling av känsliga personuppgifter, direktåtkomst och bestämmelser om rättelse och skadestånd.

Datainspektionen delar bedömningen att personuppgiftsbehandlingen på det aktuella området ska regleras i lag för att vara tillåten enligt regeringsformen, men kan konstatera att det lagförslag som lämnats inte omfattar all den reglering som krävs.

Vidare krävs enligt Datainspektionen att regleringen är utformad så att den säkerställer att intrånget i den personliga integriteten är proportionell i förhållande till vad som ska uppnås med behandlingen för att de krav som framgår av såväl regeringsformen som dataskyddsförordningen ska uppnås. Behandlingen ska begränsas till vad som är nödvändigt för de ändamål som bedömts vara berättigade. Intrånget ska mötas av integritetshöjande bestämmelser till förmån för den enskilde vars uppgifter behandlas och sådana bestämmelser ska omfattas av lagreglering. Det är enligt regeringsformen lagstiftarens uppgift att se till att kraven på proportionalitet uppnås.

Datainspektionen kan konstatera att det i utkastet till lagrådsremissen finns några förslag på skyddsåtgärder genom bestämmelserna om tillgången till personuppgifter (2 kap. 20 §), säkerhetsåtgärder (2 kap. 22 §) och sökbegränsningar (3 kap. 3 §). Dessa bestämmelser utgör upplysningsbestämmelser om att regeringen, eller i vissa fall den myndighet som regeringen bestämmer, kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter. Se mer om dessa förslag nedan under avsnitten 7.18, 7.19.3 och 7.23.

Som framgår ovan ska lagstiftaren tydligt redovisa vilka avvägningar som gjorts vid proportionalitetsbedömningen och inskränkningar i integritetsskyddet kan med några få undantag bara ske i lag. I den fortsatta beredningen bör det därför tydligare belysas hur avvägningen mellan behovet av att behandla personuppgifterna och integritetsriskerna har gjorts. Integritetsriskerna ska minimeras genom skyddande åtgärder för att minska riskerna för den personliga integriteten. Det behöver inte innebära att lagen måste innehålla detaljerade regler, men de skyddande ramarna behöver lagstiftaren ge för att säkerställa att den föreslagna behandlingen är proportionerlig. Datainspektionen avstyrker därför förslaget i dess nuvarande utformning.

7.2 Lagens tillämpningsområde

I 1 kap. 2 § första stycket i förslaget till vägtrafikdatalag anges att lagen gäller vid behandling av personuppgifter i Transportstyrelsens verksamhet på vägtrafikområdet avseende fordon, behörigheter, tillstånd och tillsyn. Vidare framgår att lagen kompletterar EU:s dataskyddsförordning (1 kap. 5 §) och av 1 kap. 7 § att termer och uttryck i lagen har samma betydelse som i artikel 4 i dataskyddsförordningen och lagen om vägtrafikdefinitioner. I författningskommentaren anges att detta innebär att definitionerna i artikel 4 i dataskyddsförordningen även gäller vid tillämpningen av lagen.

Beträffande bestämmelsen i 1 kap. 3 § kan det konstateras att bestämmelsen utvidgar lagens tillämpningsområde i förhållande till dataskyddsförordningen, genom att den föreskriver att bestämmelserna om registrering av personuppgifter gäller också vid registrering av andra uppgifter än personuppgifter. I författningskommentaren nämns som exempel på uppgifter som kan registreras med stöd av bestämmelsen tekniska uppgifter om ett fordon som inte kan hänföras till någon identifierad eller identifierbar fysisk person som är i livet. Vidare anges i 1 kap. 4 § att vissa av lagens bestämmelser gäller också vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna. Även denna bestämmelse utvidgar lagens tillämpningsområde i förhållande till dataskyddsförordningen.

När det gäller bestämmelserna i 1 kap. 3 och 4 §§ i författningsförslaget vill Datainspektionen framhålla att nationell lagstiftning som införs som komplement till dataskyddsförordningen inte får förändra termer och uttryck i förordningen eller innebörden av dem. I skäl 27 till dataskyddsförordningen anges att förordningen inte gäller behandling av personuppgifter rörande avlidna personer, men att medlemsstaterna får fastställa bestämmelser för behandlingen av personuppgifter rörande avlidna personer. En motsvarande möjlighet avseende juridiska personer eller annan data ges inte. Eftersom den föreslagna lagen utgör en komplettering till dataskyddsförordningen måste innebörden och omfattningen överensstämma med förordningen, varför Datainspektionen avstyrker förslaget i dessa delar.

7.5 Rättslig grund för behandling av personuppgifter

I avsnittet rättslig grund för behandling av personuppgifter konstateras att Transportstyrelsens uppgifter framgår av ett flertal författningar och att dessa i stor utsträckning kräver behandling av personuppgifter för att utföras. Detta exemplifieras genom en redogörelse för några av de aktuella författningarna på området. Vidare konstateras att Transportstyrelsens

uppgifter regelmässigt är av allmänt intresse och innefattar i stor utsträckning myndighetsutövning samt i vissa fall utgör de även rättsliga förpliktelser.

Av skäl 41 till dataskyddsförordningen framgår att den rättsliga grunden bör vara tydlig och precis och dess tillämpning förutsägbart för personer som omfattas av den. I propositionen Ny dataskyddslag anger regeringen att vilken grad av tydlighet och precision som krävs i fråga om den rättsliga grunden måste bedömas från fall till fall, utifrån behandlingens och verksamhetens karaktär. Mer kännbara intrång i den personliga integriteten kräver enligt regeringen att den rättsliga grunden är mer preciserad och därmed gör intrånget förutsägbart. Om intrånget är betydande och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden krävs dessutom särskilt lagstöd enligt 2 kap. 6 och 20 §§ regeringsformen. (Se prop. 2017/18:105 s. 51.)

Datainspektionen efterfrågar därför i det fortsatta lagstiftningsarbetet en tydligare beskrivning av vad som anses falla in under respektive rättsliga grunder som uppges vara tillämpliga i Transportstyrelsens verksamhet. Detta är även viktigt med tanke på att de olika rättsliga grunderna kan ge olika konsekvenser för såväl de registrerade som den som behandlar personuppgifter.

I samband med att nationell rätt tas fram med stöd av artiklarna 6.2 och 6.3 i dataskyddsförordningen bör även artikel 35 övervägas. Om en typ av behandling sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter ska den personuppgiftsansvarige, enligt artikel 35.1 i dataskyddsförordningen, före behandlingen utföra en bedömning av den planerade behandlingens konsekvenser för skyddet av personuppgifter (konsekvensbedömning). Bestämmelsen behöver beaktas bl.a. när det är fråga om behandling av känsliga personuppgifter eller integritetskänsliga uppgifter i stor omfattning. Lagstiftaren behöver alltså ta ställning till om en konsekvensbedömning enligt artikel 35 krävs och om det i så fall räcker att den genomförs som ett led i lagstiftningsarbetet. Av artikel 35.10 följer att lagstiftaren kan välja att befria den personuppgiftsansvarige från detta krav genom att genomföra en sådan konsekvensbedömning som en del av en allmän bedömning i samband med antagandet av regleringen enligt artikel 6.3. Det är i så fall viktigt att konsekvensbedömningen görs på ett sätt som uppfyller förordningens krav. Lagstiftaren bör tydligt ange hur man tänkt i detta avseende.

7.6 Personuppgiftsansvar

Enligt artikel 4.7 i dataskyddsförordningen är den fysiska eller juridiska person, offentliga myndighet eller annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter personuppgiftsansvarig. Om ändamålen och medlen för behandlingen bestäms av en medlemsstats nationella rätt kan den personuppgiftsansvarige eller de särskilda kriterierna för hur denne ska utses föreskrivas i nationell rätt.

I 2 kap. 2 § första stycket i förslaget till vägtrafikdatalag anges att Transportstyrelsen är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför. Det kan konstateras att ett sådant fastställande är i sig förenligt med dataskyddsförordningen. I författningskommentaren anges att med detta avses att Transportstyrelsen ansvarar för den behandling av personuppgifter som sker inom ramen för myndighetens verksamhet, även om den faktiska behandlingen skulle utföras av en annan myndighet.

Datainspektionen vill med anledning av detta lyfta fram att bedömningen av personuppgiftsansvaret ska göras utifrån dataskyddsförordningens bestämmelser som utgör det primära regelverket på området. Man bör därför ha i åtanke att det förhållande att Transportstyrelsen anses som personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför inte innebär att andra myndigheter och aktörer som exempelvis för in uppgifter eller utför annan behandling i vägtrafikregistret per automatik är personuppgiftsbiträden. Det kan konstateras att utkastet till lagrådsremissen inte innehåller några sådana överväganden. Det är viktigt att det inte skapas oavsiktliga svårigheter för inblandade aktörer genom att de ges en felaktigt skapad roll. Mot bakgrund av detta anser Datainspektionen att dessa frågor bör bli föremål för en grundligare analys i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Vidare föreslås en upplysningsbestämmelse om att regeringen med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela föreskrifter om personuppgiftsbiträden (2 kap. 2 § andra stycket). Datainspektionen vill med anledning av detta föra fram att enligt artikel 28.3 i dataskyddsförordningen ska uppgifter som behandlas av ett personuppgiftsbiträde regleras genom ett avtal eller en annan rättsakt som är bindande för personuppgiftsbiträdet. Av detta avtal eller denna rättsakt ska framgå att personuppgiftsbiträdet får behandla personuppgifter endast i enlighet med dokumenterade instruktioner från den personuppgiftsansvarige. Det är den personuppgiftsansvarige som har ansvaret för att se till att personuppgifter

behandlas bara om det är lagligt, på ett korrekt sätt och i enlighet med de krav på behandlingen av personuppgifter som anges i dataskyddsförordningen. Detta innebär att vissa delar av personuppgiftsansvaret måste, oavsett författningsreglering, instrueras utav den personuppgiftsansvarige i det aktuella uppdraget.

7.7 Personuppgifter som ska registreras

I 2 kap. 1 § andra stycket i förslaget till vägtrafikdatalag anges att regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om bl.a. vilka personuppgifter som ska registreras. I författningskommentaren anges att det är fråga om en upplysningsbestämmelse och att innehållet i vägtrafikregistret kommer att framgå i förordning.

Som angetts ovan i avsnitt 6 omfattas uppgiftssamlingen av bestämmelsen i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen. Det innebär att det krävs lagreglering och att det inte är tillräckligt med en upplysningsbestämmelse av aktuellt slag. Lagregleringen behöver vara grundad på en integritetsanalys och en tydligt redovisad proportionalitetsbedömning. Det behöver inte innebära att lagen måste innehålla detaljerade regler, men de skyddande ramarna behöver lagstiftaren ge för att säkerställa att den föreslagna behandlingen är proportionerlig.

7.14.2 Internationellt samarbete

I 2 kap. 16 § punkt 2 i förslaget till vägtrafikdatalag anges att personuppgifter får behandlas om det är nödvändigt för att fullgöra en förpliktelse som följer av ett internationellt åtagande.

Datainspektionen noterar att det i 5 § punkt 7 i lagen om vägtrafikregister framgår att i fråga om personuppgifter ska vägtrafikregistret ha till ändamål att tillhandahålla uppgifter för en utländsk myndighets verksamhet om tillhandahållandet följer av en internationell överenskommelse *som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt eller av en EU-rättsakt*.

Genom formuleringen "internationellt åtagande" i författningsförslaget finns det en risk för att fler former av överenskommelser omfattas än vad som är fallet med dagens reglering. En viss inskränkning gör utredningen visserligen genom uttalandet i det aktuella avsnittet att "[d]e internationella åtaganden som avses kan framgå av t.ex. en EU-rättsakt, en konvention eller ett av riksdagen godkänt avtal." Detta kommer dock inte till uttryck i själva författningsförslaget. Datainspektionen anser att i det fortsatta lagstiftningsarbetet behöver det klargöras om avsikten är att utvidga

bestämmelsens tillämpningsområde i förhållandet till vad som gäller idag och vilka integritetsrisker som detta kan tänkas medföra.

Datainspektionen avstyrker därför förslaget i sin nuvarande lydelse eftersom bestämmelsen är oklar och det inte har gjorts någon analys av dess inverkan på den enskildes personliga integritet.

7.14.4 Finalitetsprincipen

Beträffande den föreslagna bestämmelsen i 2 kap. 18 § anges i författningskommentaren att bestämmelsen är utformad i nära anslutning till artikel 5.1b i dataskyddsförordningen, den s.k. finalitetsprincipen, och bör tolkas på samma sätt.

Datainspektionen ifrågasätter behovet av bestämmelsen då detta redan följer av vad som kommer att gälla enligt artikel 5 i dataskyddsförordningen. Om det anses att bestämmelsen ska finnas kvar, måste innebörden överensstämma med förordningen och det bör i bestämmelsen hänvisas till artikel 5.1b i dataskyddsförordningen, se ovan under rubriken Dataskyddsförordningens betydelse i sammanhanget.

7.18 Tillgången till personuppgifter

Gällande tillgången till personuppgifter anges i 2 kap. 20 § första stycket i författningsförslaget att tillgången till personuppgifter ska begränsas till det som varje tjänsteman behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Det är en grundläggande princip (artikel 5) att behandling av personuppgifter bara får ske för berättigade ändamål och under förutsättning att behandlingen har en rättslig grund enligt artikel 6.1. Datainspektionen ifrågasätter därför den föreslagna bestämmelsen eftersom den redan gäller enligt de grundläggande principerna och den höjer inte i sig integritetsskyddet. (Se bl.a. lagrådets resonemang avseende 34 § i yttrandet över förslag till lag om nationell läkemedelslista.)

Hur tillgången till personuppgifterna begränsas och om det sker såväl tekniskt som organisatoriskt är en del av de skyddande åtgärder som behövs för att skapa proportionalitet. Som anges under avsnitt 6 är det enligt regeringsformen lagstiftaren som ska ansvara för detta. Datainspektionen anser därför att bestämmelsen behöver ges ett mer konkret innehåll som avvägts mot det intrång i integriteten som behandlingen kan innebära. Det innebär inte att dessa regler inte kan preciseras ytterligare i form av föreskrifter.

7.19.3 Sökbegränsningar för gemensamt tillgängliga personuppgifter

När det gäller förslaget i 3 kap. 3 § första stycket är Datainspektionen positiv till att det i bestämmelsen kommer till uttryck att det ska finnas sökbegränsningar vid sökning i personuppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga. Som Datainspektionen redogjort för under avsnitt 6 utgör bestämmelsen i övrigt inte någon skyddande reglering. Det överläts bl.a. till regeringen att avgöra om det ska vara möjligt att använda känsliga personuppgifter som sökbegrepp vid sökningar i Transportstyrelsens verksamhetssystem. Datainspektionen efterfrågar därför lagreglering gällande sökbegränsningar som tillförsäkrar att behandlingen blir proportionerlig i förhållande till det intrång som behandlingen kan innebära för den enskildes integritet. Det gör sig särskilt gällande när det rör sig om känsliga personuppgifter.

Beträffande den föreslagna bestämmelsen i 3 kap. 3 § andra stycket anges i författningskommentaren att sökbegränsningsreglerna i första stycket inte gäller vid sökning som görs i en viss handling som redan har identifierats. Enligt Datainspektionens framstår bestämmelsen som otydlig och kan ge upphov till tolkningsproblem. Det finns en risk för att undantaget möjliggör sökningar som inte är avsedda. I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör den närmare innebörden av begreppet ”i en viss handling” klargöras.

7.20.1 Direktåtkomst

I utkastet till lagrådsremissen uttalas att generellt kan sägas att möjligheten till direktåtkomst ökar riskerna för intrång i den personliga integriteten, eftersom det typiskt sett innebär att uppgifter blir tillgängliga för fler personer och att den utlämnande myndighetens möjligheter att kontrollera användningen av uppgifterna minskar. Det konstateras även i utkastet till lagrådsremissen att det är av stor vikt, inte minst av integritetsskyddskäl, att den närmare omfattningen av direktåtkomsten regleras så precist som möjligt. Vidare anges att eftersom direktåtkomst typiskt sett anses innebära att risken för kränkningar av den enskildes integritet blir större behövs särskilda regler som säkerställer skyddet för personuppgifterna vid direktåtkomst. Det framhålls i sammanhanget att en aspekt att beakta vid direktåtkomst är hur uppgifterna sprids och används hos den mottagande myndigheten. Det bör därför införas en bestämmelse i lagen som begränsar tillgången till personuppgifter även hos de myndigheter och enskilda som genom direktåtkomst får tillgång till personuppgifter som Transportstyrelsen behandlar. En annan aspekt som behandlas är att införandet av direktåtkomst bör föregås av en analys av vilka uppgifter som är nödvändiga för mottagaren med hänsyn till ändamålen med behandlingen.

I författningsförslaget avseende direktåtkomst till personuppgifter hos Transportstyrelsen anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om omfattningen av direktåtkomsten, vissa undantag och behörighet och säkerhet vid direktåtkomst (3 kap. 4 § tredje stycket). Även i denna del överlämnas det till regeringen, eller till den myndighet som regeringen bestämmer, att avgöra om eller vilka skyddande åtgärder som behöver vidtas. Som framgår ovan kan inskränkningar i integritetsskyddet med några få undantag bara ske i lag enligt regeringsformen. Enligt Datainspektionens mening behövs det därför en mer utförlig reglering i lag gällande de skyddande åtgärder som krävs för att minska riskerna för den personliga integriteten som direktåtkomst kan medföra. Det behöver inte innebära att lagen måste innehålla detaljerade regler, men de skyddande ramarna behöver lagstiftaren ge.

Som framgår ovan ska lagstiftaren även tydligt redovisa vilka avvägningar som gjorts vid proportionalitetsbedömningen. Detta ska grundas på en ordentlig integritetsanalys avseende vilka konsekvenser behandlingen medför för de registrerade. I den fortsatta beredningen bör det därför även tydligare belysas hur avvägningen har gjorts mellan behovet av direktåtkomst, de risker som det medför och integritetsskyddet.

7.22.3 Anpassning av rättelsereglerna för uppgift om registrerad fordonsägare

I utkastet till lagrådsremissen föreslås en bestämmelse i 2 kap. 19 § första stycket som anger att i fråga om en uppgift om vem som är registrerad ägare till ett fordon gäller den registrerades rätt till rättelse i artikel 16 i dataskyddsförordningen enbart i den utsträckning som rättelse kan ske utan skada för någon annans rättigheter eller friheter.

I artikel 16 i dataskyddsförordningen anges att den registrerade ska ha rätt att av den personuppgiftsansvarige utan onödigt dröjsmål få felaktiga personuppgifter som rör honom eller henne rättade. Med beaktande av ändamålet med behandlingen, ska den registrerade ha rätt att komplettera ofullständiga personuppgifter, bl.a. genom att tillhandahålla ett kompletterande utlåtande.

Enligt artikel 23 i dataskyddsförordningen kan de registrerades rättigheter begränsas för vissa angivna intressen under förutsättning att en sådan begränsning sker med respekt för andemeningen i de grundläggande rättigheterna och friheterna och utgör en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle. Förordningen lämnar alltså ett visst

utrymme för att inskränka de registrerades rättigheter, men ställer då krav på lagstiftningens utformning och innehåll i enlighet med artikel 23.2.

I utkastet till lagrådsremissen redogörs för behovet att begränsa rätten till rättelse enligt artikel 16 i fråga om en uppgift om vem som är registrerad fordonssägare. Behovet anses vara särskilt stort med hänsyn till de betydande rättsverkningar som är kopplade till den registrerade ägaren. Genom bestämmelsens utformning och de bestämmelser, om bl.a. ändamål, skyddsåtgärder och bevarande av uppgifter, som i övrigt gäller för behandling av personuppgifter enligt vägtrafikdatalagen bedöms den aktuella bestämmelsen vara förenlig med kraven i artikel 23.2 i dataskyddsförordningen.

Syftet med artikel 16 i dataskyddsförordningen är att uppfylla den grundläggande principen att personuppgifter ska vara korrekta och om nödvändigt uppdaterade (artikel 5.1d). Dataskyddsförordningen kräver inte omedelbar rättelse utan den personuppgiftsansvarige bör utan onödigt dröjsmål och senast inom en månad vara skyldig att besvara de registrerades önskemål och lämna en motivering om denne inte avser att uppfylla sådana önskemål enligt skäl 59. Den personuppgiftsansvarige har därmed tidsutrymme att utreda om det finns anledning att göra en rättelse enligt dataskyddsförordningen.

En begäran om rättelse är alltså inte ovillkorlig, utan ska utredas. En rättelse för en registrerad ska inte heller leda till en felaktig uppgift om en annan registrerad. Mot bakgrund av detta efterlyser Datainspektionen en noggrannare analys gällande rätten till rättelse enligt dataskyddsförordningen och behovet av inskränkning av den aktuella bestämmelsen.

7.23 Bevarande och gallring

I författningsförslaget avseende säkerhetsåtgärder anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om säkerhetsåtgärder till skydd för personuppgifter (2 kap. 22 §).

Datainspektionen efterfrågar, som redovisats i avsnitt 6, lagreglering gällande säkerhet som tillförsäkrar att behandlingen blir proportionerlig i förhållande till det intrång som behandlingen kan innebära för den enskildes integritet. En sådan lagreglering hindrar dock inte att mer detaljerade regler meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Katarina Tullstedt efter föredragning av juristen Nina Hubendick .

Katarina Tullstedt, 2018-04-23 (Det här är en elektronisk signatur)